

י"ל ע"י קרן תרג"ל לזיכוי הרבנים
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' אריה (לייבל)
ברה"ח ר' יונה רובין ז"ל

בסייעתא דשמיא

תורה שבת

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

פרשת לך לך | גיליון צ"ג - שנה ג' | מרחשוון תשפ"ו

פגיונים מאירים
לשולחן השבת

פר"ס התורה

פשט

וַיִּשְׁמַע אֲבָרָם כִּי נִשְׁבַּח אַחֲיוֹ וַיִּרְק אֶת חֲנִיכָיו וְגו' וַיִּרְדֵּף עַד דָּן (בראשית יד, יד)
יש להבין מדוע הכתוב קורא כאן ללוח 'אחיו', והרי באמת לא היה אחיו אלא בן אחיו. ובכלל יש להבין מדוע מסר אברהם אבינו את נפשו להציל את לוט שהיה רשע ובחר לגור בקרב רשעים?

פשט חדש בפסוקים אלו סלל הגאון הגדול מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל: כל מטרתם של ארבעת המלכים שנלחמו מול חמשת המלכים, היתה רק כדי לקחת בשבי את לוט. וזאת משום שאחד מארבעת המלכים היה גם אמרפל – הוא נמרוד, אשר אמר לאברהם פול לתוך כבשן האש (רש"י לעיל פסוק א). נמרוד תכנן כעת לקחת דווקא את לוט, שהיה דומה מאוד לאברהם, כמו שכתב רש"י על הכתוב (ג, ח) **כִּי אֲנָשִׁים אֲנִי** – דומין בקלסתר פנים. כוונת נמרוד היתה להשליך את לוט לכבשן האש, ולטעון שהוא אברהם, ואחרי שלוש בודאי יישרף, כי אין לו זכות להינצל, ויכל נמרוד לטעון שאמנם בפעם הקודמת הצליח אברהם להינצל מהאש, אבל הפעם הצליח לשרוף אותו. לפיכך, כדי למנוע את חילול השם, מסר אברהם אבינו את נפשו לצאת למלחמה, דווקא כששמע כי נשבה אחיו – כלומר לוט הדומה לו בקלסתר פנים.

רמז

שְׁתֵּים עָשָׂר שָׁנָה עָבְדוּ אֶת כְּדָרְלֶעָמֹר וַיִּשְׁלַח עֲשָׂרָה שָׁנָה מִכְדָּו (בראשית יד, יד)
בדרך רמז מפרש בספר 'עוללות אפרים' [לבעל כלי יקר] את הכתוב, כחוראה לבחור הנכנס לעול תורה ומצוות: חמשת המלכים – הם רמז לחמישה חושי האדם [ראיה, שמיעה, ריח, טעם, מישוש], וארבעת המלכים – הם רמז לארבע יסודות גוף האדם והחומר [אש, מים, רוח, עפר], ואמנם **שְׁתֵּים עָשָׂר שָׁנָה עָבְדוּ אֶת כְּדָרְלֶעָמֹר** – במשך שנים עשרה שנות הילדות עבדו חמשת החושים עבור הנאות הגוף וארבע יסודותיו, אולם **וַיִּשְׁלַח עֲשָׂרָה שָׁנָה מִכְדָּו** – בהיכנסם לשנת ה"ג, שאז מתחילים להתנתק קצת במצוות, בתענית ובתפילין וכו', כהנהגה לבר מצוה, אז מתחילים חושי האדם למרוד ביצר הרע המעשבים.

דרוש

וְלֹא תֹאמְרוּ אֲנִי הִעֲשֵׂיתִי אֶת אֲבָרָם (בראשית יד, כב-כג)
המלבי"ם בפירושו דורש את הכתוב, שאין דברי אברהם כאן מוסבים על מלך סדום, אלא על ידו של אברהם, המוכרת בפסוק הקודם שאמר אברהם **הֲרֹמְתִי יְדִי**. אומר אברהם אודות ידו: **וְלֹא תֹאמְרוּ** – היד שלי לא תתנאה לומר – **אֲנִי הִעֲשֵׂיתִי אֶת אֲבָרָם**, כי אם אקח ממנו דבר מה, עלול אני לחשוב כי כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, לכן לא אקח מאומה, כדי שיד לי לא תאמר שהיא העשירה אותי, אלא ה' פעל כל זאת.

סוד

וַאֲעֵשֶׂךְ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכָךְ וְאַגְדָּלְךָ שָׁמָּה (בראשית יב, ב)
ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלוקי אברהם, ואברכך – זהו שאומרים אלוקי יצחק, ואגדלך שם – זהו שאומרים אלוקי יעקב (רש"י).

המקובל האלוף רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע שופך אור בהיר המגלה את הנסתר בדברי רש"י אלו: בשמות שלש האבות 'אברהם יצחק יעקב' יש י"ג אותיות, כנגד י"ג מדות של רחמים, וכמנין 'אחד', כי הם עוררו רחמים בעולם ופרסמו אחדות ה' בעולם. כך גם בשמות האמהות 'שרה רבקה רחל לאה' יש גם י"ג אותיות. בשמות האבות והאימהות יחד יש כ"ו אותיות, כמספר שם 'הוי"ה'.

והנה, חשבון זה מתאים רק לאחר שנקרא שמו 'אברהם', אבל אם לא היה הקב"ה מוסיף את האות ה' לאברהם, היתה חסרה אות אחת, וכדי להשלים המספר היה צריך לומר 'ישראל' שיש בו חמש אותיות, ולא 'יעקב'.

זו כוונת רש"י: **וַאֲגִדְלָה שִׁמְךָ** – זהו שאומרים אלוקי יעקב, כלומר, אחרי שאגדלה שמך ותיקרא 'אברהם', כבר נשלם מספר של י"ג אותיות, ואפשר לומר 'אלוקי יעקב', ולא 'אלוקי ישראל'.

אברהם אבינו, הנסיונות והברייתות

נושאי הפרשה:

הליכת אברהם לארץ כנען • הבטחת הארץ והבנים • ירידת אברהם למצרים ולקחת שרה לבית פרעה • ריב בין רועי אברהם ורועי לוט • מלחמת המלכים והצלת לוט • ברית בין הבתרים • בריחת הגר • לידת ישמעאל • שינוי השמות אברהם ושרה • מילת אברהם ויצחק בנו.

פרשת לך-לך עוסקת בפרקים ממסכת חייו של אברהם אבינו, ובחלק מהנסיונות אשר ניסה ה' אותו, כמו גם 'ברית-בין-הבתרים' בה התבשר על גלות מצרים. בפרשה מופיעה מצות ברית מילה עליה מברכים 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו'.

א. הארץ

בהיותו בן 75 שנה, מצווה ה' לאברהם ללכת לארץ כנען. אברהם יוצא לדרך בתוך שיירה הכוללת עבדים ושפחות, וגרים רבים שהוא גייר. עם הגעתו לארץ, הוא עובר בשכם, שם מתגלה ה' אליו ומבטיחו שיזכה לבנים שיירשו את הארץ. כהודאה לה' על הבשורה, בונה שם אברהם מזבח. לאחר מכן הוא קובע את מגוריו בין בית-אל ובין העי, ובונה גם שם מזבח.

בהמשך הוא נודד ממקום למקום, ומתגורר בכל מקום כחודש ימים או יותר, כשמגמתו להתקרב מצפון לדרום לכיוון ירושלים.

ב. הגלות

כעבור תקופה, מנסה ה' את אברהם, ורעב פוקד את הארץ. בעקבות כך הוא נאלץ ללכת למצרים, שם נלקחת שרי אשתו לבית פרעה. רק לאחר שה' הביא על פרעה מחלות קשות, הוא החזיר את שרי. אברהם חוזר לארץ טעון רכוש רב, וקובע שוב את מגוריו בית-אל ובין העי, ובונה שוב מזבח.

ג. הפירוד

מריבה פורצת בין רועי אברהם לרועי לוט, לאחר שרועי אברהם הטיפו להם מוסר על שהיו רועים בשדות זרים. אברהם מציע ללוט להפירד תוך הבטחה לעמוד לימינו. לוט מאמץ את הרעיון ובוחר לגור באזור סדום, בקרבת אנשי רָשָׁע.

לאחר מכן מתגלה ה' לאברהם ומבטיח להרבות זרעו ולתת לו את הארץ. בהמשך אברהם מעתיק את מגוריו לאלוני ממרא בחברון, ובונה גם שם מזבח.

ד. המלחמה

ארבעה מלכים גיבורים, בניצוחו של כדרלעומר, נלחמו מול חמשת המלכים, וביניהם גם מלך סדום. הארבעה מנצחים במלחמה, ולוקחים בשבי את לוט. כאשר הידיעה מגיעה לאוזני אברהם, הוא יוצא בליל הפסח להילחם בארבעת המלכים, ומחלץ את לוט ויתר השבויים. בחזרתו מהמלחמה יוצא שם בן נח לקראתו ומברכו, ואברהם נתן לו מעשר מכל רכושו. גם מלך סדום יוצא לקראת אברהם להודות

הידעת?

טרם הבטחת 'כה יהיה זרעך' הוציא ה' את אברם מכדור הארץ אל החלל החיצון, שם הגביהו מעל הכוכבים והביט עליהם מלמעלה!

ו. הגר

שרי שעדיין לא נפקדה בבנים, הציעה לאברם לקחת את שפחתה הגר לאשה. אך כאשר הגר מזלזלת בשרי, שרי מענה אותה, והיא בורחת למדבר. מלאך ה' בא ואומר לה לשוב להתענות תחת שרי, ומבשר לה על לידת ישמעאל. ואכן, כשאברהם בן 86 שנה נולד ישמעאל.

ז. המילה

ביום בו מלאו לאברהם 99 שנה, כרת ה' עמו ברית נוספת, כשהוא משנה את השמות, מ'אברם' – ל'אברהם', ומ'שרי' – ל'שרה'. בברית זו הוא מבטיח לתת לזרעו את הארץ ולהיות להם לאלוקים, ומצווה לאברהם למול את עצמו ובני ביתו, ואכן כך עשה אברהם בו ביום.

התורה וההפטר

הקשר לפרשה: בפרשתנו מסופר על הניסים שנעשו לאברהם במלחמתו עם ארבעת המלכים. בהקשר לכן מפתירים בספר ישעיהו, בה נאמר שאותם ניסים ונפלאות שנעשו לאברהם במלחמת המלכים, כן יחזו ישראל לעתיד לבוא במפלת שונאיהם.

מה מפתירים: למנהג הספרדים: ישעיהו פרק מ', מפסוק כ"ז עד פסוק ל"א, ופרק מ"א מפסוק א' עד פסוק ט"ז. למנהג התימנים-בלדי: ישעיהו פרק מ' מפסוק כ"ה עד פסוק ל"א, ופרק מ"א מפסוק א' עד פסוק י"ז.

להפוך את האדם לצדיק גמור!

חיים של תורה

במכתב לתלמיד אחד, כתב הגה"צ רבי משה שניידר זי"ע: "לימוד חומש עם רש"י הוא יסוד גדול ליראת שמים. אם היו לומדים בהתבוננות הראויה ולב פתוח היה די בפרשה אחת להפוך את האדם לצדיק גמור".

(ספר 'אש קודש')

לב לדעת

הכרת והבנת
מרגש בתורה

פדרלעמור | ויהי בימי אמרפל מלך שניער וגו'
פדרלעמור מלך עילם (בראשית יד, א)

בפרשתנו אנו לומדים על כדורלעומר שעמד בראשות מלחמת ארבעת המלכים מול חמשת המלכים. מובא במדרש (לקח טוב פסוק יח) ש'כדורלעומר' היה בנו של שם בן נח, ואכן בפרשת נח נאמר (בראשית י, כב) בְּנֵי שֵׁם עֵילָם וגו', וכאן נאמר שכדורלעומר היה מלך 'עילם', וזו כוונת רש"י ששם בן נח הוציא לחם ויין לקראת אברהם להורות שאין בלבו תרעומת על שהרג את בניו. בתרגום יונתן מובא שכדורלעומר היה 'קישור מתהפך בעומרים', וביאר בספה"ק אגרא-דכלה שכדורלעומר היה תחילה איש בזוי וקושר עומרים בשדה, ולכן נקרא 'כד'ר לעומ' שהיה עושה כמין כדור עגול מהעומרים, ועשאוהו מלך אף שלא היה ראוי לכך. ואילו ב'סדר הדורות' (ב' אלפים י"ג) כתב שתחילה היה כדורלעומר שר צבא אצל נמרוד, ובדור הפלגה כאשר נפוצו לכל הארצות, הלך ומלך על עילם.

ענינים לראות

הבנת מילה
אחת בתורה

אבל | ויאמר אליהם אבל שרה אשתך ילדת לך בן
(בראשית יז, יט)

'אני מקפיד ללמוד כל יום את הפרשה עם חומש ורש"י ולערוך את המבחן, אבל אתמול לא היה לי טלפון ולא הייתי יכול לערוך את המבחן היום'. זו דוגמא אחת על השימוש שנעשה במילה הנפוצה 'אבל' במשמעות של לשון מיעוט, כאילו נאמר: אך/אולם/אלא ...

אולם רש"י כאן מגלה לנו שבלשון הקודש המילה 'אבל' משמשת לפעמים מלשון אמינות דברים, דהיינו מלשון אישור הדבר וקביעה כי הוא אכן אמת הדבר, ומה שנאמר כאן אַבֵּל שָׂרָה אִשְׁתְּךָ יִלְדֶּת לָךְ בֵּן, פירושו: אמת ונכון הדבר ששרה אשתך יולדת בן.

אזנינו לשמוע

כללי רש"י הק'
ברקדוק הלשון

ראי או ראי | ותקרא שם ה' הדבר אליה אתה א-ל-ראי פי
אמרה הנם הלא ראייתי אתי ראי (בראשית טז, ג)

עם סיום לימוד הפרשה עם פירוש רש"י בעיון רב, נוהג המלמד, ר' חננאל, לערוך לתלמידיו מבחן ייחודי המורכב משאלות מחודדות ושנונות. כך, למשל, שאל אותם בפרשת לך-לך: 'כיצד הייתם קוראים בלשון הקודש למשקפיים המסייעות לאדם לראות היטב?'

'פלי ראי' - הציץ אחד הילדים להנאתו הרבה של המלמד שאישר את תשובתו, 'אכן פלי ראי פירושו: 'פלי הראייה'.

רש"י בפרשתנו מסביר, את דברי הגר למלאך ה': אתה א-ל-ראי, שהאור ר' של 'ראי', מנקודת בחטף-קמ"ץ, כי כאן המילה ראי הוא שם דבר - ראייה, אתה ה' א-ל הראייה, שרואה בעלבון של עלובין. בדומה לפסוק (תהלים פג, ב) אֵל דָּמִי לָךְ, שפירושו: אל תהיה לך 'שתיקה'. [האות 'י' בסוף המילה אינה משמשת כלום, כדוגמת האות 'י' בסוף המילה (תהלים כג, א) הַיִּשְׁבִּי בְּשִׁמְיָם].

זאת בשונה מהאמור בסוף הפסוק אַתְּרִי ראי, שם האות ר' של 'ראי' מנקודת בניקוד חול"ם, ושם הוא מלשון פעולה המתייחסת אל הדובר, כאילו נאמר ראייתי. שאמרה הגר לעצמה: האומנם גם כאן ראיתי מלאכים, כמו שראיתי בבית אברהם!?

לבקשת רבים

עקב התקלות הטכניות במערכת המבחנים בשבוע שעבר

מבחני ושעשועי התורה על כל
התורה כולה פתוחים שבוע נוסף

וניתן לערוך אותם עד ליום ב' פ' וירא הבעל"ט
נצלו את ההזדמנות לשינוי וידעת התורה שבכתב למען
תהיה מונחת בפיכם ובלבבכם במונח בקופסא

מתוך דברי רש"י אלו 'ולא בוש מן הליצנים', עולים באוזנו כבאלפי פעמונים דברי הרמ"א בתחילת השלחן ערוך: 'ולא יתיבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת'. בכל הנוגע לקיום המצוות, בקום ועשה ובסור מרע, צריך יהודי להתעטף באדרת של עזות וקדושה, ללא שמץ של בושה מפני מלעיגים וליצנים למיניהם.

וימל את בשר ערלתם בעצם
היום הזה כאשר דבר אתו אלקים
(בראשית יז, כג) ביום ולא
בלילה, לא נתיירא לא מן הגוים
ולא בוש מן הלצנים (רש"י).

הפאות המתבררות לפניו

בתקופה הראשונה להגעתו של הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל לאנגליה, הוא נהג לכרוך את פאות ראשו מאחורי אונו, כמנהג רבים מתושבי המקום. יום אחד הוזמן לו לנסוע באוטובוס ציבורי, ותוך כדי הנסיעה החלו כמה אנשים נוקריים מנוסעי האוטובוס ללעוג למראהו, בהיותו מגודל זקן ארוך ולבוש כיהודי. כשהבחין בצחוק שלהם, אמר לעצמו: לועגים כאן? אם כן, דווקא כאן צריך להתחזק עוד יותר, ומיד שלף את פאותיו מאחורי אוזניו, שלשל אותם מלפניו ואף בידר אותם למען תהיה נוכחותם מודגשת עוד יותר, וכך המשיך ללכת כל ימיו בריש גלי בפאות ארוכות המתבררות לפניו.

שכחתי 'יעלה ויבוא'

המשגיח בישיבת טשעבין, הגאון מרדכי רימר זצ"ל, שח פעם בפני התלמידים כי ההלכה של 'זאל ייבוש' נוגתת אף אצל תלמידי ישיבה. לדוגמא: כשבחור שוכח 'יעלה ויבוא' בתפילה, וצריך לחזור ולהתפלל שוב, הוא יכול להתבייש כי כולם יבחינו שהם שכחו יעלה ויבוא, 'דעו לכם בחורים' - אמר המשגיח זצ"ל - 'שאסור להתבייש מפני המלעיגים עליכם, אלא תחזרו על התפילה'.

בגמר השיחה, הרהר אחד הבחורים בליבו, שהמשגיח דיבר היום דברים פשוטים שלא היה צורך להקדיש להם שיחה מיוחדת. למעלה משלושים שנה עברו מאז, והבחור דאז הפך לאחד מראשי הישיבות החשובות בארה"ב. יויום אחד - וראש חודש היה זה - הוא הוזמן לנאום באירוע ענק במדינה אחרת והתכוון לטוס לשם ממדינתו הרחוקה.

לפני הזמן המיועד לטיסה התפלל ראש הישיבה תפילת מנחה בישיבתו, כשהנהג לשדה התעופה עמד היכון בחוץ, אך כשסיים תפילת שמונה עשרה גילה כי שכח לומר 'יעלה ויבוא'... לפתע פתאום עלתה בזכרונו השיחה ההיא של

המשגיח לפני כשלושים שנה, והוא ראה עד כמה צדקו דבריו, שהרי עכשיו הוא נאלץ להתבונן לפני ציבור גדול שהמתין לו כדי להגיע לטיסה והלא יראו כולם שהוא עומד ומתפלל שוב שמונה עשרה, אך כתלמידו של הגר"מ רימר זצ"ל לא עשה ראש הישיבה חשבונות כאלה בנפשו ונעמד להתפלל שמונה עשרה בשנית. יתרה מכך הוא אף סיפר לכל הנוכחים דברים כהווייתם תוך שהוא חוזר על דבריו של המשגיח...

למה לא צוחקים?

בספרו 'אור לציון', מביא מרן הגאון חכם בן ציון אבא שאול זי"ע, סיפור נפלא בשמו של הגאון רבי בן ציון-לופס זצ"ל: מעשה ביהודי שהיה רחוק מתורה ומצוות, ששימש כמנהל בנק מרכזי, ובאחד הימים החל להתקרב אל עולם התשובה, והחל להקפיד על שמירת המצוות, כאשר בשלב ראשון קיבל על עצמו לכסות את ראשו בזמן התפילות ואמירת ברכות. והנה באותו היום הוא ישב במשרדו והמזכיר הכניס לפניו כבכל יום כוס קפה ועוגה, ומנהל הבנק נקלע למבוכה, כי הוא התבייש לכסות את ראשו בעת אמירת הברכה על הקפה והעוגה, פן יהיה ללעג וקלס בעיני עובדי הבנק.

אך בדיוק באותם רגעים של התלבטות, נכנס אל הבנק עשיר שהחזיק בידו שק מלא שטרות ומטבעות אותן ביקש להפקיד בחשבון, כשלפתע נקרע השק וכל התכולה התפזרה והתגלגלה לכל עבר. כאן התגלה המחזה המדויק, כאשר אותו עשיר נכבד השתטח על הרצפה כמו ילד קטן, והחל לאסוף את השטרות והמטבעות מכל עבר. מנהל הבנק התבונן וראה שאף אחד מהפקידים לא צחק נוכח המחזה של העשיר השטוח על הרצפה.

'מדוע הם לא צוחקים?' - הרהר המנהל - 'משום שבעינינו ישנו ערך עצום לכסף ולמטבעות זהב, והם מבנינים שאין מה להתבייש באיסופם - עובדי ערכה של המצווה שווה הרבה יותר, ואף אני לא אתבייש יותר לעולם לעשות מצווה'.

לדעת חכמה ומוסר להבין

פניני מוסר, חכמה, וחיוזיק, מתוך פסוקי הפרשה

אופנים, והרבי עדיין מתעקש שכל ההצעות לא טובות... הפטיר הרב מבריסק ואמר: אותם מציעי פשרות דומים לאותו ילד, מציעים הם הצעות משובשות ומוזרות, ואילו אני בסך בכל מבקש את הדבר האחד הפשוט והנכון...

לא לגמור, להתחיל לספור...

וספר המוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו מה יהיה ירעה (בראשית טז, ה) את זו דרש הגאון רבי מאיר שפירא זי"ע: אמר הקב"ה לאברהם, למרות שידוע אתה מראש כי לא תוכל לסיים לספור את הכוכבים, כי אין מציאות שאדם יכול לספור את הכוכבים אשר הם מרובים בלי מספר, בכל זאת - וספר המוכבים, אתה אל תחשוב חשבונות אם תוכל לסיים את המשימה או לא, אלא תעשה את שלך ותתחיל לספור, ובכך דע לך כי - מה יהיה ירעה, כך תהיה דרכם של בני ישראל בכל הדורות, הם לא יביטו בתוצאה אם יצליחו להגשים את השאיפה ולסיים את המשימה, אלא יעשו בתמימות את המוטל עליהם, כי לא עליך המלאכה לגמור - ואי אתה בן חורין להיבטל ממנה...

מציאות של ברכה

ויהי ברכה (בראשית יב, ב)
פירש הגאון הגדול רבי
משה פיינשטיין זי"ע: בעצם
מציאותך תהיה ברכה לעולם,
כי אדם גדול ותלמיד חכם,
עצם מציאותו וחיותו היא
ברכה לעולם.

מתי נוצר ים-המלח?

בששת ימי בראשית, או במהפכת סדום?
והאם מברכים 'עושה מעשה בראשית' על ראיות ים המלח?

בפרשת השבוע אנו לומדים על מלחמת המלכים שהתקצבו ובאו אל 'עמק השדים', ושם נערך הקרב ביניהם. הכתוב מפרש ואומר (יד, ג) **עמק השדים - הוא ים המלח**. ורש"י מבאר וכותב: 'עמק השדים - כך שמו, על שם שהיו בו שדות הרבה. הוא ים המלח - לאחר זמן נמשך הים לתוכו ונעשה ים המלח. ומדרש אגדה אומר, שנתבקעו הצורים סביבותיו ונמשכו יאורים לתוכו'.

ים חדש - ים המלח

התחדש לנו, אם כן, בדברי רש"י, שהמקום בו נמצא בימינו ים המלח, היה בעבר עמק מלא בשדות, וכך היה גם בעת מלחמת המלכים בימי אברהם. ורק בהמשך הגיע הים לאותו מקום ונעשה שם ים חדש - הוא ים המלח. ולדברי מדרש האגדה, לא הים נמשך לתוכו, אלא הסלעים סביבו נבקעו ונבעו מים, עד שהמקום הפך לים המלח.

פתיחת פי הארץ

רש"י אמנם אינו כותב כיצד ואימתי נבקעו הסלעים, אך המלבי"ם בתחילת פרשתו (יג, י) מגלה לנו פרטים חדשים ומרתקים. שבזמן מהפכת סדום פתחה הארץ את פיה ונעשה שם עמק גדול, והחלו מי הירדן ליפול אל אותו עמק, וכך נוצר ים המלח, ומימיו מלוחים, לפי שהתהום מלא מלח, וים המלח נמצא בעמקי התהום.

על ימים יסדה

על הנחת יסוד זו, שים-המלח נוצר לראשונה בימי מהפכת סדום, העירו כמה אחרונים מדברי הגמרא במסכת בבא בתרא (עד, ב): מאי דכתיב (תהלים כד, ב) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה, אלו שבעה ימים וארבעה נהרות שמקיפין את ארץ ישראל, ואלו הן שבעה ימים, ימה של טבריא, וימה של סדום, וימה של חילת, וימה של חילתא, וימה של סיכבי, וים אספמיא, וים הגדול, ע"כ. הרי שהקב"ה יסד את ארץ ישראל על שבעה ימים, ואחד מהם הוא ימה-של-סדום, ומשמע בפשטות שהכוונה שהקב"ה יסד כך כבר בששת ימי בראשית.

ואם כי בדברי הגמרא ניתן היה לדחוק, שהכוונה שאחרי מהפכת סדום ויצירת ים המלח אז יסד הקב"ה את ארץ ישראל על שבעה ימים, אבל בתלמוד ירושלמי מוכח לכאורה שהכוונה שכבר בששת ימי בראשית נברא ים המלח, כי שם בירושלמי (כלאים ט,

ג) גם דרשו את הכתוב 'כי הוא על ימים יסדה' שהכוונה על שבעה ימים הסובבים את ארץ ישראל, והקשו שם, שהרי יש עוד ים - ים-חמץ, והרי הם שמונה. ותיצו, דיקלטינוס מלך רומי היה, והוא הקנה נהרות ונעשאו. ובפשטות ביאור התירוץ ש"ם חמץ לא נברא בששת ימי בראשית, בשונה משאר שבעת הימים, כולל ים המלח, שנברא בששת ימי בראשית.

אך אין ביאור זה מוכרח, כי יתכן שכל דבר שנעשה בידי אדם, אינו בכלל 'כי הוא על ימים יסדה', ולכן לא כללו את ים-חמץ בשבעת הימים, מה שאין כן ים המלח, אף שלא נעשה בימי בראשית, אבל כיון שנעשה בידי שמים, הרי זה בכלל 'כי הוא על ימים יסדה'.

ברוך עושה בראשית?

ידועים דברי המשנה במסכת ברכות (נד, א) שהרואה את הימים אומר 'ברוך עושה בראשית', וכן נפסק בשולחן ערוך (רכח, א). אך לאור המבואר בדברי רש"י בפרשתנו שים המלח לא היה בששת ימי בראשית, יש לדון האם הרואה ים המלח מברך 'עושה בראשית'.

אכן היעב"ץ במדור וקציעה (סי' רכח) כותב שיש לברך עושה בראשית גם על ימים קטנים, 'כגון ימה של סדום' (ויתכן שנקט כך רק לשם משל, ולא להרואה למעשה כלפי ים המלח).

חלק מהים כבר היה

מהלך אחר, ליישב את דברי רש"י בפרשתנו עם דברי הגמרא שהקב"ה יסד את ארץ ישראל על שבעה ימים, חידשו כמה מאחרונים זמנינו, שאין כוונת רש"י שכל ים המלח נעשה רק בימי מהפכת סדום, אלא חלק מהים כבר היה בששת ימי בראשית, ואחר כך התרחב הים עוד בימי סדום. כן כתב מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל בספרו דעת נוטה (בפרשתנו), וכן כתב מרן הגר"א שטיינמן זצ"ל באיילת השחר (כאן) בשם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, שחלק מהים כבר נברא בששת ימי בראשית, ולכן רק הרואה את כל ים המלח ביחד מברך עושה בראשית, כי אז רואה בוודאי גם את החלק שנברא בששת ימי בראשית (ולמעשה נחלקו בזה אחרונים זמנינו אם יש לברך עושה בראשית על ראיית ים המלח, ודעת רוב האחרונים שיש להחמיר ולא לברך ברכה זו על ים המלח).

הארץ פתחה את פיה ונוצר עמק גדול, ומאז החלו מי הירדן ליפול אל תוך העמק הזה. מכך נוצר ים-המלח אשר מימיו מלוחים בגלל הנמצאים בתהום

עומקו של רש"י

עומק ועיון בדברי רש"י
בפרשת השבוע

שתי קבוצות או שלש קבוצות?

ב'לעדי' רק אשר אכלו הנערים וְחָלַק הָאֲנָשִׁים אֶשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי עֲנֵי אֶשְׁכּוֹל וּמִמָּרָא הֵם יָקָחוּ חֶלְקָם (בראשית יד, כד)

הנערים - עבדי אשר הלכו אתי, ועוד, ענר אשכול וממרא וגו'. ואף על פי שעבדי נכנסו למלחמה, שנאמר לעיל (פסוק טו) הוא ועבדיו ויכם, וענר וחבריו ישובו על הכלים לשמור, אפילו הכי הם יקחו חלקם (רש"י).

א. העבדים שנלחמו. ב. ענר אשכול וממרא ששמרו על הכלים.

שלשה קבוצות

אולם מפרשים אחרים (רא"ם, גור-אריה, באר בשדה) נוטים בדעת רש"י שאכן הכתוב מתחלק לשלשה קבוצות נפרדות: א. הנערים - הם אלו שיצאו למלחמה, כנוכר בכתוב 'הוא ועבדיו', והם כבר אכלו וזכו בשלל רק בשעת המלחמה, ולא יקחו כעת חלק מהשלל. ב. האנשים אשר הלכו אתי - הם חניכיו לידי ביתו (שאינם עבדיו) שגם היו עמו במלחמה, והם יקחו כעת חלק בחלוקת השלל. ג. ענר אשכול וממרא ששמרו על הכלים, שגם הם יקחו חלק בשלל.

ולפי מהלך זה, מה שכתב רש"י 'הנערים - עבדי אשר הלכו אתי', אין כוונתו לכאן בזה את לשון הכתוב 'האנשים אשר הלכו אתי', אלא זה לשון של רש"י עצמו, וכוונתו לומר שרק העבדים שיצאו למלחמה קיבלו שלל, ושאר העבדים לא יקבלו שלל.

השאלות הסמויות:

כאשר לומדים פסוק זה, מוזכרים כאן שלש קבוצות של אנשים: א. הנערים. ב. האנשים אשר הלכו אתי. ג. ענר אשכול וממרא. ויש לעיין ולבאר, האומנם אברהם אבינו דיבר כאן על שלשה סוגי אנשים, או רק שני סוגים, ואולי על קבוצה אחת בלבד.

הנערים הם האנשים

כשלומדים את פירוש רש"י רואים שרש"י שילב את 'הנערים' יחד עם 'האנשים אשר הלכו אתי', כפי שרש"י מפרש: 'הנערים - עבדי אשר הלכו אתי'. כך אכן מבאר הנחלת יעקב' בדעת רש"י, שהנערים הם-הם האנשים שהלכו עם אברהם, והם העבדים המוזכרים לעיל (בראשית יד, טו) וְחָלַק עֲלֵיהֶם יִלְיָהּ הוּא וְעֶבְדָּיו, אלא שהכתוב כאן שינה לשונו לקרואם פעם 'נערים' ופעם 'אנשים' לתפארת הלשון. ולפי זה נמצא שהכתוב מדבר רק על שתי קבוצות:

פתגמי אורייתא

תורה: וְיֹאמֶר אֲבָרָם אֶל מֶלֶךְ סֹדֶם הֲרַמְתִּי יָדִי אֶל ה' (בראשית יד, כב).

בפסוק זה נחלקו רש"י והתרגום בפירוש המילים 'הֲרַמְתִּי יָדִי'. רש"י פירש: 'הרימותי ידי - לשון שבועה', אולם אונקלוס תרגם 'בצלו' ללשון תפילה, וכפי שמבאר הרמב"ם: התפללתי אל ה' כאשר כפיי פרושות השמים, ואמרתי בתפילתי כה יעשה לי אלקים וכה יוסיף אם אקח מכל אשר לך. ויש שכתבו שהתרגום כתב כן, לפי שמבואר בזה"ק (בלק) שאין להרים ידיים למעלה אלא בתפילה וברכה אל ה', ולכן תרגם כאן לשון תפילה.

תורה והלכה

נרשאים הלכתיים
העורכים מתוך הפרשה

מותר לגלות את שם התינוק לפני הברית?

אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְגו' וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שֵׁמֶךָ אֲבָרָם וְהָיָה שֵׁמֶךָ אֲבָרָם (בראשית יד, טז)
הראשונים (רוקח; מטה משה) כותבים שמכאן המקור שבשעת ברית המילה נותנים את השם לרך הנולד, כשם שהקב"ה קרא שמו אברהם ביום מילתו.

לא יוציא מפי

רבים נוהגים ומקפידים שקודם ברית המילה אין ההורים מגלים ומוודיעים את השם שברצונם לתת לרך הנימול, ומקור הדברים בספר זכר-דוד (מאמר א' פרק פ"א) לרבינו דוד מודינה זי"ע, שם האריך לברר הטעם על פי סוד מדוע אין מזכירים שם התינוק קודם הברית.

והוסיף שם דבר חידוש, שאם יש צורך לכתוב את שם התינוק במסמכי המדינה וכדו', יזהר שלא לבטא את השם בפיו, אלא לכתוב את השם על הנייר.

לחץ על ההורים

מרן פוה"ד הגר"מ שטרנבוך שליט"א בספרו

תשובות והנהגות (ח"ג סי' רצז) כותב טעם פשוט מדוע אין לגלות השם, כי מבואר באריז"ל שמשמים נותנים רק להורים סיוע מיוחד לקבוע את השם המתאים לילד זה כפי שורש הנשמה, ואם יגלו ההורים את השם לאחרים, עלולים הם למצוא את עצמם בפני פיתויים ולחצים מצד אחרים להחליט על שם אחר.

תינוק חולה ל"ע

ברם, בתינוק אשר הוא חולה ל"ע ואי אפשר למולו זמן רב, כתבו האחרונים (ראה כל המלוך בספר פסקים ותשובות סי' רס"ה, הערה 89) שאם הוא זקוק לתפילת רבים, ראוי לקרוא לו שם גם קודם המילה, כשהאב עולה לתורה.

קוראים שם התינוק רק בשעת ברית המילה, והמנהג שההורים מקפידים שלא לגלות השם קודם הברית, וגם אין מוציאים השם מפיהם. אך כאשר הילד חולה ל"ע וזקוק לתפילות, אפשר לתת לו שם לפני הברית.

הלכה
למעשה:

שימו לב: חדש! - מדורים אלו הינם מדורים מתחלפים מדי שבוע לסירוגין - שבוע א': עומקו של רש"י, פתגמי אורייתא, תורה והלכה | שבוע ב': תורה שבעל פה, כללי רש"י, תולדות רש"י הק'

בין אלפי הנחבנים והמשיבים במבחנים המיוחדים במסגרת מבצע 'שינון התורה' עלו בגורל ה"ה

פרשת דברים - נדנדט פססל התרפת: הבה"ח רפאל צאלער - בני ברק, פונובי' | פרשת ואחתנ - סט חורה עלישה: הרב מנחם בלוי - חיפה, קהל חסידים | פרשת ואחתנ - סט חורה לישיבה: הרב יהודה צבי ברנדווין - בית שמש, עבודת יששכר | פרשת עקב - סעודות שבת לכל המשפחה: הרב יונה גונגהיים - מודיעין עילית, עטרת שלמה | פרשת ראה - סט מחזירים מפואר: הרב אליהו זקבר - בית שמש, משכיל לוד | פרשת שופטים - דבשיה מכסך: יניק וחכים ישראל מאיר גלעדי - רכסים | קירי רכסים | פרשת כי תצא - שופר מהודר: הרב שמואל גרמן - בני ברק, דעת תבונות | פרשת כי תצא - שופר מהודר: הרב מנחם קליין - ירושלים | פרשת כי תבוא - טלית ועטרה: יניק וחכים רפאל גבימן קרויור - בית שמש, טוב ירושלים | פרשת כי תבוא - טלית ועטרה: הרב חיים שמחון - יבנה, תפארת יעקב | פרשת נצבים - מתנה נאה: יניק וחכים אברהם דייטש - ביתר עילית | פרשת נצבים - מתנה נאה: יניק וחכים שלום קאלשי - בני ברק | פרשת וילך - סט די מנינים מהודר: הרב בנימין רבינוביץ - ביתר | פרשת וילך - סט די מנינים מהודר: הרב אברהם ילדר - בני ברק, נכסת התורה | פרשת האינו - מזג נייד לטוכה: הרב שמואל אנסכבר - בני ברק

מבצע 'משנה תורה' על כל ספר דברים 100 זוכים ב'תורה כארד' 50 ש"ח בין אלפי הנחבנים על המבחן הבסיסי

הרב אברהם רייזמן - בני ברק, עטרת יוסף | הרב אברהם שור - ביתר עילית, אמונת ישראל | הבה"ח יהושע אייזנברג - בני ברק, מור החר | הרב משה ינבאר - ביתר עילית, צאנז | הבה"ח אריה כהנא - בני ברק, שערי משמעות | הרב משה ורטהיימר - ירושלים | הרב שמעון נויטון - לוד, עטרת שלמה | הרב יהודה לרדישין - מודיעין עילית, משנת אברהם | הרב ראובן רייזמן - בני ברק | הרב שמואל גולד - מודיעין עילית, אור התורה | הרב יצחק שטיינבאן - בני ברק, עטרת משה | הרב מרדכי יצחק אסקל - בית שמש, אוניברסיטת וויניץ | הרב משה לייב ברגמן - בית שמש, ישועות אשה | הרב ישראל דהן - מודיעין עילית, תל אחד | הרב דוד אבדלקה - ביתר עילית, הבה"ח אברהם חיים ברים - ירושלים, באיאן | הרב יצחק אלתון לרדישין - ירושלים, מיר | הרב אלעזר הובאהר - נתיבות, למומד וללמד | הרב יוסף אשכנזי - ירושלים, אור ניסים | יניק וחכים יוסף שלום בעלסקי - בני ברק, באר יהושע | הרב משה אהרון בנצלוויץ - ערד | יניק וחכים ישראל מאיר בהרב - בית שמש, פרי התורה | הרב דניאל מושבישביץ - קרית יערים | הרב משה אסף כהן - קרית אונו, אסנוס | הרב משה רבינוביץ - ביתר עילית, באיאן | הרב אלעזר דבני - בני ברק, בית הלל | הרב ישראל גולדברג - ירושלים | הרב שמחה קסלר - מודיעין עילית, בריסק | הרב אליהו שנקר - מודיעין עילית, עטרת שלמה | הרב יהודה ליב שוב - ירושלים, מיר | הרב אברהם יצחק פקס - ירושלים, תולדות אהרון | הרב שלמה קלמן - בית חקליק, אוצר התורה | הבה"ח יהודה אהרן - קרית אתא, נכסת מועד | יניק וחכים רפאל סטנסקי - ביתר עילית, בית שמואל | הבה"ח דוד אריה לייב רבינוביץ - בני ברק, בני רוח | הבה"ח מאיר הכהן כץ - בני ברק, בית דוד | הרב יעקב ורסטן - ירושלים, זכרון שמשון | הרב מרדכי טרופניץ - ירושלים | הרב יצחק טוקר - ירושלים, משכן יצחק | הרב בני אלעזר פוקס - ירושלים | הרב מרדכי מורסיא - ביתר עילית, דבני חוקתור | הרב נתנאל חשאי - חיפה | הרב דוד לוי - אשדוד, אורות חיים משה | הרב פנחס אליעזר פקשר - אשדוד, וויניץ | הרב יוסף אליהו זייבל - ירושלים | הרב דחמים לארי - תל ציון, ברוך שאמר | הרב יעקב ורנוביט - בני ברק, הילל אהרון | הרב בנימין בשאיר - בני ברק, תורת ושלום | יניק וחכים יצחק שלמה קליימן קליימן - ירושלים, תורת העמק | הרב חיים אליעזר וייס - בית שמש, פונובי' | הרב אפרים קליין - אשדוד | הרב שמואל פרוכט - ירושלים, מנכונקא | בעלזא | הרב שלמה דייטש - ירושלים | הרב בני ציון עבאדי - ירושלים, אהל יוסף | הבה"ח אברהם מנצור - ירושלים | הרב מאיר טבאל - בני ברק, בית הלל | הרב בנימין אהרן עקבוביץ - אופקים, זכרון אליהו | הרב חיים קסטנר - קרית יעקב, נתיבות | יניק וחכים שמואל פרקש - אלעד, קהילות יעקב | הבה"ח נתנאל רפאל חדר - תל ציון, אוצר התורה | הרב שמואל קרפל - ירושלים, באית לרמוני | הרב פייעל גולדברג - אלעד, מדרש אליהו | הרב משה אהרון סגל - ירושלים, תפארת יונה | הרב מרדכי לפקוביץ - בית שמש, דושינסקי | הרב ישראל משה מנצור - בני ברק, חידושי הרי"ם | הבה"ח אברהם ישעיהו קלרמן - ירושלים, פונובי' | הרב מרדכי בירנהאג - ירושלים, תולדות אהרון | הרב פנחס ווינופלד - מודיעין עילית, עטרת שלמה | הרב שלמה עקבוביטן - בני ברק, חילל אוור | הרב חגי כהן דוד - עפולה, תפארת עפולה | הרב אלחנן דוד - בני ברק, פונובי' | הרב ישיהו בלאס - מודיעין עילית, עטרת שלמה | הרב ברוך קול - שירי - בית שמש, אור לגולה | הרב אברהם יצחק אהוראי - אלעד, קול חיים | הבה"ח אברהם מנחם ורנובר - בני ברק, אלכסנדר | הרב בנימין בני ציון גוטמן - אלעד | הרב יהונתן בכר - בני ברק, פונובי' | הבה"ח אלחנן אבא פוס - בני ברק, דעת תבונות | הבה"ח משה לוי - בני ברק, פונובי' | יניק וחכים חיים אולשטיין - ירושלים, ההדס | הרב יעקב מנחם כהן - בית שמש, צאנז | הרב אברהם יעקב דרברמדיקר - ירושלים, באיאן | הרב אליהו פורטוני - בני ברק, שפת יעקב | הרב אברהם שרייבר - ירושלים | הרב יחיאל ארנפלד - אשדוד, ערלי | הרב אהרן קלינסקי - רכסים, עטרת אליהו | הרב יוסף אורבן - בני ברק | הרב יעקב מלך - נתינה, צאנז | הרב מרדכי יאיר כהן - ירושלים, בריסק | הרב אלחנן קנר - אופקים, זכרון אליהו | הרב יהודה קסטיק - מודיעין עילית, הילל הרשב"י | הרב פינחס קמנצקי - בני ברק, חסדי למכילא | הרב הלל אהרון מודיעין עילית, ביתר אבא | הבה"ח אברהם כהנל - תפרח, מלך | הרב יחזקאל גינזבורג - בני ברק, בית מאיר | הרב יצחק אביטן - טבריה, נחלת אפרים | הרב שמואל אנסכבר - בני ברק | הבה"ח יחזקאל שרגא כהן - בני ברק, סאטמאר | הרב משה טשור - בני ברק, וויניץ | הרב יעקב גולעיס - ירושלים, שומרי השמות

מבצע 'משנה תורה' על כל ספר דברים 100 זוכים ב'תורה כארד' 50 ש"ח בין אלפי הנחבנים על המבחן העיוני

הרב יהודה טראב - טבריה, ליבו חפץ | הרב יעקב לורנברג - ירושלים | הרב חיים שטראלוביץ - ירושלים | הרב אליהו כהן - ירושלים, מיר | הרב ישראל אייזנברג - קרית אתא | הרב מ"א גור | הבה"ח יצחק מנצור - ירושלים | ה"ח ר - נתנוני | ביתר עילית | הרב משה ברוכס - מודיעין עילית, סטריילן קרלין | הרב יעקב כהן - בני ברק, חזון איש | הרב שמעון קמנצקי - בני ברק, אור הגן | יניק וחכים אליעזר קליין - מודיעין עילית, דרכי יושר | הרב אהרון בירנהג - ירושלים, תולדות אהרון | הרב משה שליזנר - בני ברק | הרב ישראל מיטלבוים - אשדוד, בעלזא | הרב צבי גגול - בית שמש | הרב יואל אילימליץ - בני ברק | הרב אברהם ייגר - רכסים, משנת אליהו | הרב אליעזר פוקס - ירושלים, אור חיים וויניץ | הרב פנחס פרנקל - קרית גת | הרב יהושע כהן - מודיעין עילית | הרב שינאור זלמן ורטמן - ירושלים, גדולת מרדכי | יניק וחכים דוד בריילי -

אופקים, חניכי הישיבות | הרב ראובן רייזמן - בני ברק | הרב מנחם בנזימן - לוד, שומרי מנחל | הרב ישראל אשר וולס - בית שמש, שמחת בנזימן | הבה"ח יצחק בעקב - ירושלים, נתיבות מרדכי | הרב אליהו בני דוד - כפר סבא, תפארת אליעזר | הרב שמוח ברינובאט - מודיעין עילית, הגר"א | הרב יעקב אבסל - חיפה | הרב שמעון קלייזמן - אלעד, שם משמעון | הרב יצחק אשכנזי - ירושלים | הרב שמעון וייס - אשדוד, וויניץ | יניק וחכים יצחק עקבוביץ - מודיעין עילית, דרכי אבותני | הרב מאיר שור - ירושלים, מעלות התורה | הרב יהודה וייטמן - ירושלים | הרב צבי אייזנבאג - אשדוד, מעליץ | הרב שמוח צאלער - בני ברק, דרכי מלכילא | הרב ישראל מאיר וייטנרין - מודיעין עילית, מנחת זאב | הבה"ח נתנאל יהב - ביתר עילית, ארחות תורה | הרב ישראל משה הולצמן - אלעד, דושינסקי | הרב דוד שיף - ביתר עילית | הבה"ח משה שוי דנציגר - ירושלים, חכמת שלמה | הרב נתן ברוורמן - בית שמש, פרושים | הרב צבי אייזנבן - ירושלים, זכרון אהרון לייב | הרב יעקב מנחם ברים - בית שמש, יעלת חן | הרב שלמה משה - ירושלים, הליכות שלמה | הבה"ח שמואל זלר - בני ברק, נכסת יצחק | הרב שמועה מרמורשטיין - נתינה, קרית צאנז נתינה | הבה"ח צבי מאנדל - אלעד, אשדוד שמעון | הרב מרדכי מרמור - חיפה, סערט וויניץ | הרב ישראל באש - ירושלים, וויניץ | הרב יעקב אופנהיימר - חיפה, בנין עולם | הרב צבי כהן - בני ברק, בית הלל | הרב ישראל וייס - ירושלים | הרב אברהם שלמה היימן - מודיעין עילית, שערי ציון | הרב מאיר נויפלד - בני ברק, פונובי' | הרב ישראל דהן - מודיעין עילית, תל אחד | הרב ישראל אויערבאג - ביתר עילית, נחלת בני שמעון | הרב יהודה יוסף דזיאלובסקי - חיפה, נתיבי משפט | הרב מרדכי מישלם לגל - מודיעין עילית, רדופות | הרב מנחם קאלר - מודיעין עילית, בית יצחק | הרב אברהם שלום בוביק - בני ברק, הליכות חיים | הרב מרדכי ווינונר - בני ברק, כאבוב | הרב שמואל שור - ירושלים, הרב וולפין | הבה"ח פנחס ברול - ירושלים, חיי משה | הרב א.ח. איפרגן - אופקים, נונו חיי חיים | הרב חיים אליעזר וייס - בית שמש, פונובי' | הרב יוסף מאיר וייס - בית שמש, נצח ישראל - הבה"ח יוסף רוסמן - ירושלים, תפארת התלמוד | הרב ישראל קופרמן - מודיעין עילית | הרב יעקב צייזניט - בית שמש | הרב אברהם ישעיהו שרלוביץ - תפרח, אשל אברהם | הרב ישראל דברמדיקר - בני ברק | הרב יהושע אייזנבן - בית שמש, בית מרדכי | הרב נתמן שטיין - נתינה, נחלת חיים | הרב דוד שפרוניצקי - אלעד | הרב בנימין כהן - ירושלים, חניכי הישיבות | הרב משה לייב - ביתר עילית | הרב משה טאוב - קרית אתא | הרב אברהם רייזמן - בני ברק, עטרת יוסף | הרב יצחק זאב קופשיץ - ירושלים, עליות אליהו | הרב אלעזר גולדברג - מודיעין עילית, רדופות | הרב רעפר אפרים כהן - תפרח, בית שלמה | הרב דוד וויטנשטיין - נתינה | הרב יחזקאל פייטוס - בני ברק, עטרת שלמה | הרב יוסף שלום שוב - קרית אתא, אהבת חיים | הרב שמואל מקוביץ - בני ברק, בית מאיר | הרב אריה לייב יוני - בני ברק, הרשב"י | הרב יצחק בלוזשטיין - תפרח תקווה | הרב ישראל צבי אבסל - ביתר עילית, ערלי | הרב יעקב זיכלי - ירושלים | הרב יעקב רבינוביץ - בית שמש, הנתיב | הרב יעקב ישראל - חיפה, צאנז | הרב אברהם סלומיאנסקי - קרית אתא | הרב אברהם מנחם ורנוברג - בני ברק, אלכסנדר | הרב יחזקאל ורונשטיין - עמנואל, כול חסיד | הרב שמעון שלום ריון - ירושלים | הבה"ח דוד ויסבלום - ירושלים, סערט וויניץ | הרב אלחנן חיים פוקס - ירושלים, ארתר אליהו | הרב יעקב ישראלי ברמן - בני ברק, חזון איש

בין אלפי הנחבנים על פרשת וילך עלו בגורל ה"ה זוכים בהגרלות אברכים ותלמידי ישיבות גדולות

סיכום יומי - 200 ש: הרב לוי יצחק בינדר - ביתר עילית, דורשי ציון | הרב ישר חיוץ - בית שמש, הילל אברהם | הרב משה לסמן - בני ברק, פונובי' | הרב מרדכי בני סימון - בני ברק, תורת שמואל | הרב יצחק יעקב וייס - בית שמש, רמ"א | הרב אריה בוימל - ירושלים, מיר | הבה"ח יהושע סגל - בית שמש, רמ"א | הרב רפאל ורנוברג - בית שמש, מיר | הבה"ח יעלה, משה - פתח תקווה, נתיבות חכמה | הרב חיים זוהר - ביתר עילית, באר יעקב | הרב ישראל אשכנזי - עפולה | הבה"ח אבידור נתום ויכלדר | חיפה, כוכב מעקב טשטבני | הרב יוסף טסאר - ירושלים | הרב נפתלי כץ - ביתר עילית, אור אברהם ישעיהו רהבני - אופקים | הבה"ח ישראל קורץ - בני ברק, אור אלחנן | הבה"ח ישראל מאיר סופר - גבעת זאב, קרית אברהם | הרב נתן מרדכי שוואיץ - ביתר עילית | הרב יעקב עקב מודיעין עילית | הרב אליאסף כהן - מודיעין עילית | הרב יחזיקא גליק - מודיעין עילית, אור משה | הרב חיים שטרן - בני ברק, דרכי אש | הרב אליהו פרידמן - בני ברק, פונובי' | הרב שלמה מרמורשטיין - טבריה | הרב שאול סליס - תפרח, אבא | הרב אברהם מילר - בני ברק, צאנז | הרב ישראל סלמן - ירושלים, מיר | הרב אהרן יוסמן - בית שמש, נדברנא אראד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יהודה לנדא - מודיעין עילית, משנת אברהם | הרב מתתיהו אחוהי - ירושלים, ציל של הילל | הרב שמעון פרנקל - בית שמש, נצח ישראל | ירושלים | יעקב דעת - 200 ש: הרב אריה בלוג - ירושלים, זכרון יהודה לייב | הבה"ח יצחק פאס - בני ברק, פונובי' | חידושי דעת - 100 ש: הרב יוסף כהן - צבי - ירושלים, דרכי הורא | הרב יעקב תם - בני ברק, הרב רבין | כמנונה בקופסא - 150 ש: הרב אליהו אליעזר פורטוני - רחובות | הבה"ח יהודה שולמן - ירושלים, תפרח | נבנחים קבועים - 100 ש: הרב אפרים ברנע כהן - ביתר עילית | הרב שמואל רוסמן - ירושלים | הרב אליהו כהן - ירושלים, מיר | מבחן הפטרה - ט"ז | הרב יוסף גרינולד - ירושלים | מבחן מגרא - ש"ס | ובכלתך בדרך: הבה"ח אהרן דו - לוד, עטרת שלמה

זוכים בהגרלות תלמידי ישיבות קטנות וילדים

סיכום יומי - 50 ש: יניק וחכים יהודה מארוביץ - בני ברק | יניק וחכים מנחם מנדל וייס - ירושלים, תורת אמת | יניק וחכים יוסף שלום פוקס - ירושלים, תורת העמק | יניק וחכים אליהו פראג - לוד, תשב"ד | יניק וחכים יעקב קוסטיץ - בני ברק, נדברנה | הבה"ח יואל מאיר מאיר - ירושלים, שפת אמת | יניק וחכים יוסף רוסה - ירושלים, חוות דעת | יניק וחכים יצחק צבי פופוביץ - רכסים, תורת חיים | יניק וחכים שמואל תהילה - ירושלים | יניק וחכים משה רוט - ירושלים, מאה שערים | יניק וחכים חיים קסטנבויט - בני ברק, זו התורה | יניק וחכים מרדכי ספרא - בני ברק, ההדס | הבה"ח שלום ילנדר - בני ברק, מאור התורה | יניק וחכים שמעון אליהו רומפלער - ירושלים, | יניק וחכים ישראל דהאן - ירושלים, בית שלמה | יניק וחכים יהודה ברוך - קרית מלכא, חב"ד | הבה"ח פינחס צוקער - ירושלים, חיי משה | יניק וחכים ישכר דוד פייסל - ירושלים, נתיבות התורה | הבה"ח אליהו פישמן - בית שמש, אהלי יעקב | הרב מרדכי הלברשטאם - בני ברק | יניק וחכים אפרים פוגלבלט - בני ברק, עטרת שלמה | סיכום שבועי - 100 ש: יניק וחכים יוס קרפ - בני ברק | הבה"ח אברהם ברוכס - מודיעין עילית, תורת אהרן | חידוד - פבריה - 50 ש: יניק וחכים מנחם מנדל גליסהיימר - ירושלים, תורת העמק | כמנונה בקופסא - 50 ש: יניק וחכים משה זיאת - רכסים, תשב"ד | הרב | נבנחים קבועים - 50 ש: יניק וחכים משה שווארץ - בני ברק, דרכי צאנז | הבה"ח בנימין חיוץ - בני ברק, בעלת רוחק

בין אלפי הנחבנים על פרשת האינו עלו בגורל ה"ה זוכים בהגרלות אברכים ותלמידי ישיבות גדולות

סיכום יומי - 200 ש: הרב מאיר אייזנער - בית שמש, תולדות אהרן |

הרב ישראל עהרליץ - מודיעין עילית, מיר ברכפלד | הבה"ח נתן יהודה שיינבורג - בית שמש | הרב יעקב ארבל - אופקים, זכרון אליהו | הרב בצלאל שוחט - ירושלים, מקור הלכה | הרב חיים מורדכי שפר - בית שמש, רמת אברהם | הרב בני ציון נכאלי - ירושלים, אהל יוסף | הרב אברהם דוד ערלאנגער - ירושלים | הרב אברהם דוד קורנבליט - בית שמש | הרב יצחק אליהו - בני ברק | הבה"ח אליהו דוד הייניץ - בני ברק, בני רוח | הרב דוד הלר - ירושלים | הרב מנדל אהרן - ירושלים | הרב מרדכי מיש זהב - ביתר עילית | הרב הלל לוי - בני ברק, בויש | הרב ראובן אייזנבן - בני ברק, נרודנא | הרב צבי יעקב דייטש - נוי הגליל, תולדות אברהם יצחק | הרב אברהם פיידוורגער - אלעד, מדרש אליהו | הרב שלמה זלמן פורדשם - מודיעין עילית, קדשים בית הלוי | הרב אריה קליין - מודיעין עילית, משנת אליהו | הרב נתנאל מזוז - בית שמש | הבה"ח שילה תשטאל - אופקים, קול יעקב | הרב משה חבני - רכסים, שיש יצחק | הרב שמעון יסאן - בני ברק, חזון למועד | הבה"ח ישראל גינזבורג - בני ברק, פונובי' | הרב יחזקאל אייזנברג - בני ברק, בית מאיר | הרב משה פדור - ירושלים, אור ליסוף חזון משפט | הרב מאיר עקשני - מודיעין עילית, נבחרת בחיים | סיכום שבועי - 150 ש: הרב יעקב ישראל פוקל - ירושלים, אהבת שלום | הבה"ח שמואל עוזי - בית שמש, לב אליהו | הרב יעקב שמיטאן - נתיבות, תפארת דוד | יסיף דעת - 200 ש: הרב אברהם שלום שישא - ירושלים | הרב בני ציון גגולר - חיפה | חידושי תורה - 100 ש: הרב מרדכי ויינונר - בני ברק, כאבוב | הרב הלל זאב תהילה - ירושלים, תולדות יצחק | כמנונה בקופסא - 150 ש: הבה"ח דוד ויכלדר - ירושלים | הרב יצחק פינחס בורנר - ירושלים, עורת יצחק | נבנחים קבועים - 100 ש: הרב שאול יודר - חיפה, מתי עולם | הרב יוסף כהן - ירושלים, כתר דוד | הרב מאיר כהן - ירושלים | מבחן הפטרה - סט י"ד: הבה"ח ארלייבקיץ - מודיעין עילית | מבחן מגרא - ש"ס | ובכלתך בדרך: הרב בצלאל לילניס - ירושלים, נחלת

זוכים בהגרלות תלמידי ישיבות קטנות וילדים

סיכום יומי - 50 ש: הבה"ח מתתיהו חים צבי שליזנר - בית שמש, בית יוסף חיים | יניק וחכים אשר זעליג גרוס - בני ברק, נדברנה | יניק וחכים יצחק קמנצקי - פריימוק, זו התורה | הבה"ח ישעיה טויב - בני ברק, ערלי | הבה"ח אפרים זאב עמרם - בני ברק, דבני מרדכי | הבה"ח איתמר בני דוד - ביתר עילית | יניק וחכים יוסף שלום קורנלסקי - מודיעין עילית, דעת זקנים | הבה"ח אברהם יהודה קעניג - צפת, הבה"ח חיים משה בעלז - נתינה, צאנז | יניק וחכים יצחק ראובן קליינר - ירושלים, דרכי שמואל | יניק וחכים נתמן יואל ווינובלט - בית שמש, ברסלב | יניק וחכים שמעון מיטס - טבריה, | יניק וחכים אוריאל דוד - בני ברק, קרית הרצוג | הרב יהודה לב - בית שמש, ברכת משה | יניק וחכים אלעזר מנחם מן גרוס גרוס - בני ברק, הליכות שמואל | יניק וחכים ישראל טסוורוביץ - בית שמש, עטרת שלמה | הבה"ח אלחנן וירשלים, דרכי שמואל | יניק וחכים נתמן יואל ווינובלט - בית שמש, תפארת יעקב | יניק וחכים נתן לפקיצין - בית שמש, חיי אבידור | יניק וחכים יניק רבינוול - מודיעין עילית, דרכי יושר | יניק וחכים אפרים יוסף פישר - ירושלים, קמניץ | סיכום שבועי - 100 ש: הבה"ח אליעזר וייס - עמנואל, סלונים | הבה"ח משה יהושע יינגל - ירושלים, | חידוד - פברשה - 50 ש: יניק וחכים אהרן פרידמאן - בני ברק, כאבוב | כמנונה בקופסא - 50 ש: יניק וחכים נתנוי קורנלשנין - מודיעין עילית, דרך אמת | נבנחים קבועים - 50 ש: יניק וחכים יוסף דניאל - אופקים, חניכי הישיבות | יניק וחכים יעקב שלום גרוס - חיפה, זכרון מאיר

בין אלפי הנחבנים על פרשת וזאת הברכה עלו בגורל ה"ה זוכים בהגרלות אברכים ותלמידי ישיבות גדולות

סיכום יומי - 200 ש: הבה"ח יואל ברוך קליפני - עמנואל, שפת אמת | הרב נתנאל כהן - רמלה, קדושת השואה | הרב שמעון ברוכוביץ - אשדוד | הרב יצחק זאב גולדברג - בית שמש, אבא | הרב אברהם קאנטי - בני ברק, שערי הלכה | הרב שלמה מורק - ביתר עילית, קרלין סטולין | הרב גרשון מורק ורשטייל - מודיעין עילית | הרב יאיר שטיינבאן - בני ברק, עטרת משה | הרב יהודה זוהר - בני ברק, אהל תורה | הרב משה סקולובסקי - בני ברק, נחלת יעקב | הבה"ח משה לויפער - בית שמש, בית הלוי | הרב שמואל רוב - בני ברק | הבה"ח ברוך ערלינג - שטיין - אשדוד, הבה"ח מתתיהו ורנוברג - ירושלים, נכסת יצחק | הרב יעקב בייניש - מודיעין עילית | הרב דוד ברינד - בני ברק, נכסת ישראל | הרב מיכאל בירנוביט - בני ברק, נחל איתן | הרב משה פיינובלט - בני ברק | הרב שלום בצלאל דהן - בני ברק, חזון איש | הרב משה פיינובלט - בני ברק | זכור יעקב, תל אחד | הרב מאיר וירל - אלעד | הבה"ח נתנאל עומסי - ירושלים, דעת חיים | הרב יהודה אליאשטיין - ירושלים | הרב מושיה שישא - בני ברק, אורחות חיים | הרב אברהם ורנוברג - ירושלים | הרב אברהם חתן ענבר - נוף הגליל, בעלזא | הבה"ח אברהם זנבר - אריאל, זה המור | הרב ישראל ארי פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שערי דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף צבי גגולר - אשדוד, תמיכות דרכי יוחנן | הבה"ח יחזקאל לינדא - ירושלים, פונובי' | הרב יעקב דהן - ירושלים, שער דעת | יסיף דעת - 200 ש: הרב אורי קשביץ - זכרון יעקב | הרב יעקב שפיאד - אופקים, משען תלמיד | חידושי תורה - 100 ש: הבה"ח הרב ישראל מאיר פיר - אשדוד, תורת יוסף וחסד | סיכום שבועי - 500 ש: הרב יוסף

יש קונה עולמו בשעה אחת של אור:

לך לך אל האור הגנוז
בתורה הקדושה

להנאתך
ולטובתך!

אל תוותר על האור המופלא
שהעניק לך הבורא:

התחבר ללימוד יומי
קבוע בחומש ורש"י
ותתחיל לדעת את התורה!

כך מתחברים אל האור:

נרשמים

במערכת 'קול התורה'
או בנדרים וקהילות

מצטרפים

לרבבות אלפי לומדי
חומש ורש"י מדי יום

עורכים

את הסיכומים היומיים
והמבחנים השבועיים

זוכים

בידיעת התורה שבכתב,
וגם במתן שכרה בצדה

עקידה
שבכתב

לעורך החמים
על ישראל
מתוך כוונה
והבנה

גם אתה אומר
מדי יום את פסוקי העקידה
בלי להבין?

ממלמל את

הפסוקים הנשגבים
בלי לחוש את

המשמעות?

מהיום תתחיל לעורך רחמים
מתוך כוונה והבנה!

בשבוע הבעל"ט יופץ בס"ד
יחד עם הגיליון השבועי
סדר העקידה המבואר
ע"פ פירוש רש"י הקדוש
ויחל בס"ד המבצע הגדול
'עקידה שבכתב'

עקבו אחר הפרטים!

02.500.20.18

TS025002018@GMAIL.COM

גם אתה יסל:
תתחבר, תאיד
לעצמך את החיים!

אנף שיעורי תורה | קול התורה | סיכומים ומבחנים | שיעורי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | ניוולטר יומי

02.500.20.18

TS025002018@GMAIL.COM

גם אתה יסל:
תתחבר, תאיד
לעצמך את החיים!

אנף שיעורי תורה | קול התורה | סיכומים ומבחנים | שיעורי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | ניוולטר יומי